

S vama od 1992.

KRUTAK d.o.o.
konzultantsko-razvojne
usluge

KOHEZIJSKI FOND (Cohesion Fund, CF)

Općenito o programu:

Kohezijski fond namijenjen je najmanje razvijenim državama članicama Europske unije, čija je vrijednost bruto nacionalnog proizvoda (BDP) po stanovniku manja od 90% prosjeka EU-a. Riječ je o financijskom mehanizmu uspostavljenom 1993. godine za financiranje velikih infrastrukturnih projekata u Europskoj uniji na području okoliša i transeuropskih mreža. Glavna svrha Kohezijskog fonda je jačanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije Europske unije u interesu promicanja održivog razvoja. Za razdoblje od 2014. - 2020. godine sredstva Kohezijskog fonda usmjerena su na države članice Europske unije, i to njih 15: Bugarsku, Cipar, Češku, Estoniju, Grčku, Hrvatsku, Latviju, Litvu, Mađarsku, Maltu, Poljsku, Portugal, Rumunjsku, Slovačku i Sloveniju.

Proračun programa:

U financijskoj perspektivi 2007. - 2013. vrijednost koja je dodijeljena Kohezijskom fondu iznosila je 61 milijardu eura (58 milijardi eura + 3 milijarde za posebnu prijelaznu pomoć), dok se za razdoblje 2014. - 2020. godine Kohezijskom fondu dodjeljuje otprilike 63,4 milijarde eura. Razina financiranja sredstvima Kohezijskog fonda za određeni projekt može iznositi najviše 85% njegova ukupnog troška. Do kraja 2013. godine, Republika Hrvatska imala je na raspolaganju 655 milijuna eura za financiranje projekata iz ovog područja. Dodatno, Hrvatskoj je do kraja 2013. godine kroz Operativni program "Okoliš" dodijeljeno 149,8 milijuna eura za projekte u vezi s energijom ili prijevozom, s uvjetom da vidljivo pridonose dobrobiti okoliša u pogledu energetske učinkovitosti. Kohezijski fond, kao jedan od pet europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2014. - 2020., reguliran je Uredbom br. 1303/2013 kojom se utvrđuju zajedničke odredbe o pravilima i normama trošenja financijskih sredstava. Za programsko razdoblje 2014. - 2020. Republici

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

S vama od 1992.

KRUTAK d.o.o.
konzultantsko-razvojne
usluge

Hrvatskoj je iz Kohezijskog fonda na raspolaganju 2,559 milijardi eura. Tematske radne skupine izradile su prijedloge operativnih programa u kojima detaljnije opisuju i razrađuju aktivnosti i mjere za učinkovitiju provedbu ciljeva. Za korištenje Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, Republika Hrvatska pripremila je Operativni program "Konkurentnost i kohezija" s ukupnom alokacijom u iznosu od 6,881 milijardi eura.

Korisnici programa:

Iako je u Kohezijskom fondu uglavnom riječ o financiranju velikih nacionalnih projekata čiji su korisnici tijela javne vlasti, prilike za poslovni sektor otvaraju se kroz sudjelovanje u postupcima javne nabave za isporuku dobara i usluga, te obavljanje radova kao što su različite studije, građevinski radovi i slično.

Ciljevi programa:

Cilj Kohezijskog fonda je jačanje ekonomske i socijalne kohezije u Europskoj uniji, s ciljem promicanja održivog razvoja. Osim ovog cilja, njegova je zadaća i osigurati ravnotežu prema ulaganjima, investicijama i infrastrukturi, specifično za svaku državu članicu. Na taj način, trebao bi zadovoljiti sljedeće ciljeve:

- Ulaganja u okruženje, uključujući područja vezana za održivi razvoj i energiju koja predstavljaju ekološku prednost
- Transeuropske mreže na području prometne infrastrukture
- Tehnička pomoć

Ključne aktivnosti:

Programom se financiraju sljedeće aktivnosti:

- Potpore prema ekonomiji s niskom razinom ugljičnog dioksida
  - Promicanje proizvodnje i distribucije obnovljivih izvora energije
  - Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u malim i srednjim poduzećima

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

- Podržavanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi
- Razvoj pametnih distribucijskih sustava sa niskim razinama napona
- Promicanje strategija s niskom razinom ugljičnog dioksida u urbanim područjima

- Promicanje prilagodbe klimatskim promjenama i sprječavanje rizika
  - Podrška ulaganjima posvećenima prilagodbi na klimatske promjene
  - Promicanje ulaganja za rješavanje specifičnih rizika, osiguranja od katastrofe i razvoj sustava za upravljanje katastrofama

- Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa
  - Rješavanje potreba za ulaganjem u upravljanje otpadom kako bi se zadovoljili zahtjevi zaštite okoliša od strane stečevine Europske unije
  - Rješavanje potreba za ulaganjem u zaštitu vode kako bi se zadovoljili zahtjevi Europske unije u području zaštite okoliša
  - Zaštita i obnova bioraznolikosti, uključujući i zelene infrastrukture
  - Poboljšanje urbanog okoliša, uključujući smanjenje zagađenja zraka

- Promicanje održivog prometa i uklanjanje uskih grla u ključnim infrastrukturnim mrežama
  - Podržavanje multimodlanog Jedinstvenog europskog prometnog prostora ulaganjem u trans-europske prometne mreže
  - Razvoj transportnih sustava koji su ekološki i s niskom razinom ugljičnog dioksida, uključujući promicanje održivog gradskog prijevoza
  - Razvoj sveobuhvatnog, visokokvalitetnog i interoperabilnog sustava željeznica

Područja ulaganja:

Fond svoju namjenu ostvaruje najvećim dijelom ulaganjima u dva investicijska područja:

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

- Promet, s naglaskom na investicije u Transeuropsku prometnu mrežu, posebice u njene sastavnice od europskog interesa, koje je definirala Unija. Transeuropska prometna mreža predstavlja jedinstvenu, multimodalnu mrežu koja objedinjuje kopnene, zračne i pomorske prometne mreže, a s ciljem osiguravanja što bržeg protoka ljudi i roba diljem teritorija EU-a, pri tome osiguravajući međunarodnu prometnu povezanost.
- Okoliš, s naglaskom na ulaganja u upravljanje otpadom i vodama. Međutim, kroz Kohezijski fond mogu se financirati projekti koji pozitivno utječu na održivi razvitak, uz uvjet da takvi projekti imaju pozitivan učinak na okoliš. Tako je primjerice, kroz Kohezijski fond moguće ulagati u projekte vezane za energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije. Ulagati se može i u prometnice izvan transeuropske prometne mreže, željeznicu, riječni i morski promet, intermodalne prometne sustave i u njihovo uvezivanje, upravljanje putovima, zračni i pomorski promet, čišći gradski i javni prijevoz.

Intervencije koje je moguće financirati iz kohezijskog fonda su:

- Trans-europske transportne mreže (*Trans-European Transport Networks*)
- Transportna infrastruktura (izvan TEN-T mreža) koja doprinosi okolišno održivom urbanom i javnom prometu, inter-operabilnosti transportnih mreža diljem EU i potiče inter-modalne prometne sustave (vs. samo cestovni promet)
- Okolišna infrastruktura s ciljem preuzimanja EU standarda zaštite okoliša
- Učinkovito korištenje energije i korištenje obnovljivih izvora energije¹

Alokacija sredstava po zemljama:

Prema Uredbi Vijeća (No 1164/94), kod pripreme indikativne alokacije za svaku državu članicu, u obzir se uzimalo: broj stanovnika, BDP po glavi stanovnika,

površina te ostali društveno-gospodarski čimbenici kao, primjerice, infrastruktura. U vremenu osnivanja Kohezijskog fonda, četiri države članice bile su prihvatljive korisnice: Španjolska, Grčka, Irska i Portugal. U financijskoj perspektivi 1993. –1999. g. kroz Kohezijski fond na raspolaganju je bilo 15,15 mlrd., s alokacijama koje su postupno rastle iz godine u godinu. Najveći dio tog iznosa utrošila je Španjolska i to 51,7%, Portugal je utrošio 22%, Grčka 16,6% te Irska 9,5%. Nakon što je, tijekom 2003. g. dosegla BDP od 101% od prosjeka EU-a, Irskoj je od 1. siječnja 2004. onemogućeno korištenje Kohezijskog fonda.

Uredbom Vijeća br. 1084/2006 propisana je provedba Kohezijskog fonda za razdoblje 2007. – 2013. g. Novom Uredbom nije promijenjena dotadašnja namjena Kohezijskog fonda. Osnovna namjena je jačanje gospodarske i socijalne kohezije Zajednice s ciljem promicanja održivog razvitka.

Investicije pod okriljem CF-a uglavnom su u obliku velikih infrastrukturnih projekata (u vrijednosti većoj od 50 milijuna €) te kao što je spomenuto pokrivaju područja prometa i okoliša. Iako je riječ o velikim nacionalnim projektima čiji su korisnici uglavnom tijela javne vlasti, prilike za poslovni sektor otvaraju se kroz sudjelovanje u postupcima javne nabave za isporuku dobara usluga i obavljanje radova kao što su različite studije, građevinski radovi i slično.

O važnosti tog instrumenta svjedoče brojni infrastrukturni projekti koje su provele države članice Europske unije. Slovenija je izgradila sustav zaštite vodnog područja za 12 općina, zatim regionalni centar za prikupljanje otpada u Celju, Letonija je rekonstruirala zračnu luku u Rigi i razvila sustav prikupljanja, distribucije i obrade otpada u regiji Ventspils, a Estonija je razvila putnički terminal u zračnoj luci u Tallinnu.

Kohezijski fond nudi širok okvir za ulaganja, ali je na svakoj državi članici, prihvatljivoj korisnici Kohezijskog fonda, osmisliti operative programe i projekte koji će doista biti usklađeni s područjima ulaganja definiranim Uredbom, ali i udovoljiti osnovnoj namjeni – jačanju gospodarske i socijalne kohezije.

S vama od 1992.

KRUTAK d.o.o.
konzultantsko-razvojne
usluge

Države članice podnose zahtjeve za financiranje Europskoj komisiji koja je obvezna u roku od tri mjeseca donijeti odluku o financiranju. Svaki zahtjev mora sadržavati ključne elemente: (što je predmet prijave, zašto se sufinancira, održivost projekta, društveno-gospodarski i okolišni utjecaj projekta). Svaki projekt mora biti usklađen s važećim EU propisima, poglavito s onima vezanim za konkurentnost, okoliš i pravila javne nabave.

Europska komisija provjerava jesu li ispunjeni svi uvjeti, posebno obraćajući pozornost na to je li projekt okrenut dvama osnovnim investicijskim područjima Kohezijskog fonda: prometu i okolišu. Procjenjuju se i gospodarski i društveni učinci projekta u srednjoročnom razdoblju, kako su prikazani u analizi troškova i koristi (eng. Cost-benefit analiza). Provjerava se i je li projekt u skladu s prioritetima koje su utvrdile države članice EU, kao i njegova usklađenost s drugim politikama Zajednice i operacijama koje se poduzimaju kroz ERDF i ESF.

Kohezijski fond Europskoj uniji služi i kao alat za nametanje financijske discipline državama korisnicama. Tako, primjerice, u slučaju da proračunski deficit naraste više od dopuštenog (3% za stare države članice), Europska komisija može suspendirati sredstva iz Kohezijskog fonda, sve dok se deficit ne vrati u zadane okvire.

Zemlje korisnici programa:

Kohezijski fond (*Cohesion Fund*, CF) financira projekte kojima se unapređuje okoliš i razvija prometna infrastruktura određena kao sastavni dio Trans-europske prometne mreže. Na sufinanciranje projekata u iznosu od najviše 80-85% pravo imaju države članice čiji je bruto domaći proizvod ispod 90% prosjeka Europske zajednice i koje primjenjuju nacionalni program konvergencije prema gospodarskoj i monetarnoj uniji. Kohezijski fond otvoren je Grčkoj, Portugalu i Španjolskoj te, nakon proširenja u svibnju 2004. godine i novim državama članicama Unije. Kohezijski fond u periodu 2007-2013 odnosi se na sljedeće zemlje: Bugarska, Cipar, Republika Češka, Estonija, Grčka, Mađarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka i Slovenija.

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

S vama od 1992.

KRUTAK d.o.o.
konzultantsko-razvojne
usluge

Budućnost programa:

Prijedlogom Uredbe kojom se propisuje provedba Kohezijskog fonda za razdoblje 2014.-2020. godine, nastavlja se jasna strategija zacrtana još početkom njegove provedbe 1994. godine. Dvama dosadašnjim investicijskim područjima (Transeuropskoj prometnoj mreži i okolišu) prijedlogom nove uredbe pridodaje se i tehnička pomoć.

Za razliku od ERDF-a i ESF-a, koji su dostupni u svim državama članicama EU-a, Kohezijski fond podupire projekte u onim državama članicama čiji je BDP manji od 90% prosjeka EU-a. Prema novom prijedlogu Višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje od 2014. do 2020. godine, udio Kohezijskog fonda u ukupnom iznosu predviđenom za Kohezijsku politiku iznosi više od 18%, odnosno 68,7 milijardi eura. Predviđeno je da se dio tog iznosa (oko 10 milijuna eura), izdvoji za financiranje ciljane osnovne infrastrukture (prometne, energetske, širokopojasne i digitalne).

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)